

Doživeli smo približno sliko delovnega dne, boljše noči — našega knapa, ki se do pasu gol upira v sveder na stisnjeni zrak, udriha s »piko« predse v črno steno, potiska pred seboj težki »hant« in si v potu, v vlažnem in težkem ozračju, vedno v mrtvaško srajco oblečen, stisnjenih ustnih služi svoj trdi kruh.

Na skupnem kosilu v rudniški restavraciji, ki se ga je poleg ravnatelja in kisovskega obratovodje udeležil tudi obratovodja Kotedskega rova inž. g. Mastnak, je bilo izmenjanih več napitnic. Ravnatelj je posebej

poudaril pomen učitelja za narodno prosveto in vzgojo značajev na podlagi praktičnega izpopolnjevanja, h koncu pa je obljubil nadaljnjo naklonjenost. Po prisrčnem razmenku in toplim slovesu so se udeleženci odpeljali na svoja mesta. Naj na tem mestu še enkrat izrečemo iskreno zahvalo ravnatelju rudniškega obrata inž. g. Vitoldu Biskupskemu za nepričakovano ljubeziven sprejem in nepozabne vtise, ki smo jih bili po njegovi naklonjenosti deležni. Srečno!

—mi—

† Josip Mazi

Pretekli teden so položili k večnemu počitku direktorja I. državne realne gimnazije v Ljubljani gosp. Josipa Mazija.

Učiteljstvo dravske banovine se ga spominja kot prosvetnega načelnika, ki je vodil strogo objektivno in nepristransko prosvetni oddelek v Ljubljani od julija 1931. do septembra 1933.

Blagopokojni Josip Mazi se je rodil 24. januarja 1872. v Zireh in je po dovršenih študijah na realki v Ljubljani in univerzi, prišel kot profesor l. 1901. na isti zavod, kjer je do dovršil srednjo šolo. Tu je ostal z malo prekinitvijo do svoje smrti.

Pokojnik je bil markantna osebnost in izboren šolnik, ki je bil prav zaradi svojih velikih sposobnosti pozvan l. 1931. na mesto prosvetnega načelnika. In prav na tem mestu ga je spoznalo učiteljstvo kot nadvse pravičnega predstojnika, a obenem najboljšega njegovega prijatelja in prijatelja narodne šole.

Kot načelnik prosvetnega oddelka je bil odločen zagovornik učiteljske stalnosti na službenem mestu. Poudarjal je nešteto krat, da more le oni učitelj, ki je del časa na svojem službenem mestu in ki je tudi pravno popolnoma zaščiten, vršiti z vso vnemo in požrtvovalnostjo svojo službo. To načelo je zagovarjal vedno in proti vsakomur, a držal se ga tudi sam in se prav s tem izkazoval najboljšega prijatelja učiteljstva.

Z učiteljsko organizacijo je bil v stalnih stikih. Prav rad je sprejemal njene predstavnike in je skušal vedno s polno uvidevnostjo ustreči upravičenim njenim prošnjam in predlogom.

Ko je na lastno prošnjo odhajal z banske uprave, da je ponovno prevzel vodstvo zavoda, ki mu je postal direktor že prej, je občutilo učiteljstvo, da je šel z vodilnega mesta prosvete človek, ki je poznal učiteljske težnje in potrebe, ki je bil objektivno in pravičen predstojnik, a istočasno iskren prijatelj.

Se je ostal v stiku z osnovno šolo, kajti kot prosvetni načelnik je bil imenovan za člana višjega prosvetnega sveta in ostal njegov član do smrti. Dasi ni mogel več odločilno vplivati na slovensko osnovno šolo in učiteljstvo, vendar se je stalno zanimal za naša stanovska vprašanja in za težke borbe organizacije.

Umrl ni samo direktor I. državne realne gimnazije in bivši prosvetni šef — umrl je tudi iskren prijatelj narodne šole, učiteljstva in njegove organizacije.

Spoštovaj! smo ga kot svojega predstojnika — klanjamo se njegovemu spominu.

Varčevanje

Varčevanje ni nikak abstrakten pojem, temveč poseben način gospodarjenja, ni osebnih zadev posameznika, ampak vedno bolj se kaže vez med njim in splošnim napredkom narodnega gospodarstva. Varčevanje dobiva socialen pomen, ker nima od njega koristi le varčevalec, ampak celokupno narodno gospodarstvo. Vsak posamezen varčevalec soustvarja kapital, ki ga potrebujemo za ustvarjanje novih dobrin s produktivnimi investicijami, za dvig kmetijstva, obrti, industrije in trgovine. Od razmaha domačega gospodarstva, od porasta domačega kapitala pa ima v prvi vrsti korist narod, posamezni član naroda, ki si je kapital ustvaril. Ne pomaga gonja proti tujemu kapitalu, dokler nimamo svojega lastnega.

Varčevanje samo pa še ni vse. Res je predpogoj štednje, da se ne troši nesmotno

in po nepotrebnem. Ni pa to edini pogoj. Dobre in vrednote, ki so ostale nepotrošene, se morajo v prid splošnosti razumno izkoristiti. S tem pa je tudi že povedano, da ne hranj oni, ki doma denar desavuirajo. Ravno to desavuiranje denarja je eden glavnih faktorjev, ki so povzročili današnje pomankanje gotovine. Vzrok naše gospodarske krize ni toliko zunanji, kakor predvsem notranji in ena glavnih težav obstoji v tem, da denarna sredstva niso osredotočena v denarnih zavodih. Če odstranimo ta vzrok, denarno krizo, bo sam od sebe odpadel velik del gospodarskih težav. Le če se denar redno steka in odteka v denarnih zavodih, lahko ti regulirajo gospodarsko življenje, dvigajo s tem življenjski standart, dvigajo dohodek posameznikov in zbirajo prihranke — kapital.

knjiga hoče prispevati k agrarni ideologiji, ki jo je zgradil dr. Anton Radič.

Od posebnih zgodovinskih tem stoji še vedno v središču interesa veliki hrvatski upor od 1573. kakor kaže serija člankov, ki jih je priobčil Milan Durman v levičarsko-radikalni zagrebški reviji »Književnik« (letnik IX.) pod naslovom »Hrvatska seljačka buna 1573«.

Kot obsežno enciklopedijo tega vprašanja je treba smatrati zbirko študij, katero je izdal Miloslav Stojadinović pod naslovom »Naše selo« (Beograd 1930). Ta zbirka obsega 109 razprav zgodovinske, pravne, družboslovne, narodopisne, gospodarske, zemljepisne in kulturne vsebine, ki osvetljujejo to vprašanje od vseh strani.

Specialno in obenem tudi splošno razpravljajo o družabnih vprašanjih marljivi reformni borec Z. Vidaković v svoji knjigi »Naši socialni problemi« (Beograd 1935), kjer prinaša mnogo konkretnih predlogov za korenito družabno politiko.

Družabne probleme obravnava tudi Rastko Purić v knjigi »Naličje« (Skoplje 1934). To je zbirka člankov, ki so bili priobčeni v reviji »Vardare«.

Znanstvenega značaja je dalje važno delo Dragoljuba Jovanovića »Agrarna politika« (Beograd 1930). Programatično je zasnoval tudi Oto Franješ svoj »Agrarno reformo v Jugoslaviji« (Zagreb 1935). Z vprašanji za družništva se pečata dva spisa T. Krajčinca in sicer »Problem zadruharstva« (Skoplje 1931) in »Cilj i razvoj zadruharstva« (Skoplje 1931). Vprašanje vaške razdolžitve skušata rešiti J. M. Komadinic »Problem seljačkih dugova« (Beograd 1934) in Milan Ivšić »Seljačko razduženje« (Zagreb 1936).

Vprašanja vaške socialne higijene obravnava več publikacij, ki jih izdaja centralni higijski zavod v Beogradu pod naslovom »Zbornik zdravstvenih proučevanj i ispitivanja sela i narodnih života«. Tu so izšla odlična dela A. Petrovića »Raspored radnog vremena u jednoj seoskoj porodici u Rušnju« (1934), »Male Pčelice. Tuberkuloza. Narodna

VI. BANOVINSKA SKUPŠČINA JUU SEKCIJE ZA DRAVSKO BANOVINO V LJUBLJANI.

Dnevni red banovinske skupščine dopolnjujemo z novo točko: »Eventualne volitve, ako bodo odobrena nova pravila.« Ta točka je kot 4. na dnevnem redu skupščine dne 11. julija. Sledi ji 5. Proračun za leto 1936./37. in 6. Resolucija.

JUU — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani.
Ivan Dimnik, s. r., Metod Kumelj, s. r., predsednik, tajnik.

ZAZNAMEK POČITNIŠKIH TEČAJEV ZA UČITELJSTVO.

I.
Merkantilni tečaj za izobrazbo učiteljev na strokovnih šolah v Ljubljani, od 6. VII. do 1. VIII. 1936. (Kr. banska uprava dravske ban. v Ljubljani, gl. U. T., št. 37.)

II.
Učit. počitniški tečaj v Novem Vinodolu v Hrv. Primorju, 20. VII.—15. VIII. 1936. (Zagrebska sekcija JUU, gl. U. T., št. 41.)

III.
Počitniški tečaj delovne šole v Crikvenici, 7. VII.—14. VIII. 1936. (Banovinski odbor P. R. K. v Zagrebu, gl. U. T., št. 41.)

IV.
Gospodinjstvo-kuharski tečaj za učiteljice v Ljubljani, 2.—30. VII. 1936. (Višja gospodinjstva škola dr. Krekova v Ljubljani, gl. U. T., št. 42.)

V.
Pedagoški tečaj v Ljubljani, 17.—22. VIII. 1936. (Pedagoško društvo v Ljubljani, gl. U. T., št. 43.)

VI.
Uvodni in metodični tečaj za učiteljice gosp. nadaljevalnih šol v Mariboru. (Dekl. zavod »Vesna« v Mariboru; 3.—14. VIII. 1936., gl. odlok kr. ban. uprave III, No. 3992/1.)

VII.
Počitniški tečaj delovne šole na Rabu, 7. VII.—14. VIII. 1936. (Banov. odbor P. R. K. v Zagrebu.)

VIII.
Počitniški tečaj za ročna dela v Zagrebu in na Korčuli. Prvi 3.—30. VII., drugi 20. VII. do 15. VIII. 1936. (Prijava: Marjan Markovac, Zagreb, Srebrenjak 19.)

— Tečaj za izdelovanje geografskih reliefov namerava prirediti JUU — sekcija za dravsko banovino. Tečaj se bo vršil med banovinsko in glavno skupščino in bo trajal 14 dni. Prijavnina znaša do 20 udeležencev 120 Din, ako pa jih bo 30 ali več pa 100 Din. Za udeležence je preskrbljena prehrana in prenočišče po nizki ceni. Prijave je treba poslati na JUU — sekcija za dravsko banovino. — Iz delovnega programa je razvidno sledeče: Pouk se bo vršil dopoldne 3 ure, popoldne pa 2 uri. Obravnavalo se bo v začetku čitanje kart, orientacijo, kako nastane karta, primerjava karte s pokrajino, zgodovina slov. kartografije, podajanje terena v karti in slednjič izdelovanje terenskih plastičnih slik.

— Popravek. V zadnji številki »Učiteljskega tovariša« je na 3. strani 4. kolone zgoraj spremenil tiskarski škrat v 7. vrsti in JRZ kratico JUZ kar pomenja JUU.

medicina — Studenica. Ishrana seljaka. Ekonomsko stanje. Lična higijena. O religioznem osecanju. (1934), ter knjiga »Privreda i izdrževanje jedne seoske porodice« od St. Z. Ivanovića, (1934).

Od že imenovanega Slobodana Z. Vidakovića bi bilo tu imenovati še delo »Tuberkuloza i sifilis sa gledišta socijalne politike« (Beograd 1932).

Dragocene podatke je zbral Petar Z. Petrović v zbirki »Prilozi psihologiji seoskih mladića« (Beograd 1936), ki vsebujejo zlasti prispevke o oblikah in nagibih družabnosti in združevanja mladine. Poleg predgovora, ki ga je napisal izdajatelj Petrović slede v tej zbirki sledeči prispevki: Slobodan Popović (»Prilog psihologiji mladog ispitića«), Lj. Bajić (»O druženju seoskih dečaka i mladića«), Polni nagon i težnja za isticanjem kod seoskih mladića«, B. Đorđević (»Društvene veze seoskih mladića«), in »Osećanje stida kod seoske mladeži«, T. Kostić (»O društvenom osećanju kod seoske mladeži«) in končno M. Dunjić (»Ka psihologiji šale i vica kod seoskih mladića«). Ta lepa zbirka je izšla v »Etnološki knjižnici« iz založbe »Knjižarnica Drag. Petrovića«, Beograd.

Vtiske sugestivne sile je oblikoval Louis Adamić v svoji sijajni knjigi »The Native's Return« (New York 1934). Zlasti poglavja o nekaj slovenski svatbi in o smrti nekega slovenskega kmeta so mojstrovine oživljajoče umetnosti. Plastično nič manj učinkoviti nista tudi poglavji »A Village of Lonely Women« in »Doctor Hercules«.

Končno naj še opozorimo, da pripravljata dr. VI. Maček in Rudolf Herceg izdajo zbranih spisov dr. Antona Radića in sicer v zalozbi Seljačke sloge v Zagrebu, Strossmayerov trg 12. Predvidenih je 20 zvezkov, ki stanejo v subskripciji 500 Din. (Mgr.)

Zgornji obris priobčujemo iz »Prager Presse« od 14. junija t. l., ker mislimo, da smo ustregli s tem marsikateremu tovarišu, ki skuša svoje naloge na vasi vsestransko osvetliti in razumeti. (Op. uredn.)

Splošne vesti

— »Učiteljski tovariš« bo izhajal med počitnicami le vsak drugi teden. Prihodnja številka izide torej 16. julija. Redno tedensko začne izhajati »Učiteljski tovariš« zopet meseca septembra.

— Proslava 100 letnice rojstva Josipa Stritarja bo 4. in 5. julija 1936. v Velikih Laščah in Podsmreki s sledečim sporedom: dne 4. julija ob 8. uri zvečer: 1. Godba otvori uvod v proslavo. 2. Deklamacija: »Turki na Slevici«. 3. Mladinski zbor iz Vel. Lašč zapoje: »Mlade vojake«, »Predice«, »Koklo«. 4. Govor (g. banski inspektor Ivan Dolenc). 5. Mlad. zbor iz Ribnice zapoje: »Oba junaka«. 6. Mladinski zbor iz Ribnice zapoje: »Zabjo svatbo«. 7. Recitacija iz »Zorina«, iz »Spominov«, »Pikin Jožek«. 8. Duet: »Izubljeni sine«. 9. Duet: »Somladi v gozdu«. 10. Igra: »Oderuha«. 11. Prizor: »Na senožetih«, »Pikin Jožek«. 12. Mešani zbor iz Velikih Lašč zapoje: »Pozim iz šole«, »Večerno«. 13. Godba zaključ večerno proslavo. — V nedeljo, dne 5. julija: 1. Ob 4. uri zjutraj budnica. 2. Sprejem gostov po prihodu vlakom in odhod v Podsmreko. 3. Služba vožja ob 10.30 v Podsmreki. 4. Govor (Franc Terseglav) in odkritje spominske plošče. 5. Petje: »Molitev za slovanski rod«. 6. Govori zastopnikov društev in korporacij. 7. Deklamacija: »Doma«. 8. »Bože pravde« (godba). — Po proslavi povratek v Velike Lašče na veselico s prestrim programom.

— Na drž. učiteljski šoli v Ljubljani so se vršili učiteljski diplomski izpiti pod predstvom namestnika direktorja prof. dr. Josipa Šmajdka od 13. do 25. junija. Diplomsko o diplomskem učiteljskem izpitu so prejeli ti-le kandidati (inje): Benčina Silviya, Bradaška Hubertina, Cencič Tatjana, Dekanić Franica, Dequal Amalija, Erjavec Eva, Gerk Stanislava, Gliha Marija, Jaklič Silvestra, Kokalj Marijana, Kovač Stanislava, Koželj Vanda, Kračman Marija, Lampret Božena, Lesar Neža, Mastnak Marija, Metelko Antonija, Močnik Marija, Orel Vlasta, Pčelnik Nina, Počotnik Franciška, Poženel Draga, Presen Olga, Prijatelj Danijela, Prijatelj Olga, Pustoslemšek Marija, Recelj Karolina, Ribič Marija, Rigler Milena, Rožič Marija, Samec Danijela, Samec Marija, Sešek Kristina, Slapšak Božidara, Snoj Marija, Thuma Miroslava, Tomšič Zofija, Topolovec Terezinka, Veber Zorislava, Vrhovnik Milena, Zagorec Marija, Zevnik Marija, Zupančič Hilda, Žerjav Helena, Belčić Franc, Bergant Janez, Demšar Miroslav, Gorjup Friderik, Grimšič Ivan, Jug Feliks, Južina Franc, Karič Josip, Kek Draško, Lenassi Viljem, Mazi Rudolf, Mizerit Klaro, Peče Oskar, Perko Anton, Pevc Anton, Pirnat Anton, Posinek Maks, Pustoslemšek Rastoslav, Stefančič Stanko, Tič Feliks, Triller Rudolf, Vrhovec Ivan, Zemljak Vitomir in Žitnik Ludovik. — Uverjenje o dopolnilnem diplomskem izpitu sta prejeli Kragelj Terezija in Medvešček Milena. Popravni izpiti (konec avgusta) imajo 3 kandidati in 6 kandidatini.

— Državna moška obrtna šola za pletarstvo v Ptujju ima značaj nepopolne srednje šole z nižjim završnim izpitom. Učna doba traja tri šolska leta. Šolsko leto prične dne 1. septembra. V prvi razred se sprejemajo učenci obojega spola, ki so dovršili vsaj dva razreda srednje ali meščanske šole ali šest razredov (letnikov) osnovne šole in imajo najmanj 12 let starosti. Prijave, kolkovane s kolkom za 5 Din, je vpsolati vključno do 3. septembra t. l. Vsebovati morajo: 1. krstni list; 2. zadnje šolsko izpričevalo; 3. izjavo staršev (varuha), s katero se zavezujejo, da bodo vzdrževali učenca za časa učne dobe in plačali vse stroške, ki bi nastali vsled neopravičenega prečasnega izstopa; 4. potrdilo davčne uprave o višini neposrednih davkov roditeljev.

— 4. letnik iz l. 1901. moškega in ženskega učiteljskega v Ljubljani ima svoj sestanek v soboto, dne 4. julija 1926. ob 19. uri v hotelu »Strukelja« v Ljubljani.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD.

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi, in sicer:

1. Nagrado v znesku 2500 Din za najboljši izvorni umetniški in vzgojni spis, ki bi bil primeren za mladino od 10. do 14. leta. Obseg ca. 5 tiskanih pol.

2. Nagrado prav tako v znesku 2500 Din za spis, namenjen otrokom od 6. do 9. leta. Snov poljubna. Obseg ca. 4 tiskane pole.

Nagrajena bodo samo dela, ki so zrela in primerna za tisk. Ta dela dobe tudi običajni honorar.

Sprejemajo se le tipkani rokopisi, poslani po pošti, ki naj se dopošljejo pod psevdonom. Isti psevdonom naj nosi tudi zaprta kuverta, katera pa naj vsebuje le kontrolno številko brez imena in naslova avtorja.

Naslove in imena sročijo tajništvo Mladinske matice tekmovalci šele po presoji, ki bo objavljena v »Učiteljskem tovarišu«, da se jim lahko vrnejo rokopisi, oziroma izplača nagrada. Zaradi identifikacije naj navedejo tedaj konkurenti še psevdonom in kontrolno številko.

Rokopise sprejema do 1. januarja 1937. tajništvo Mladinske matice v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6, kjer se dobijo tudi podrobnejše informacije.

Za odbor Mladinske matice:

Predsednik: Andrej Skulj. Tajnik: Albert Širok.